

LIKES

Näyttää suuntaa liikkeelle

Liikunnan edistäminen kunnissa

Henni Syväoja

Tutkija

Likes

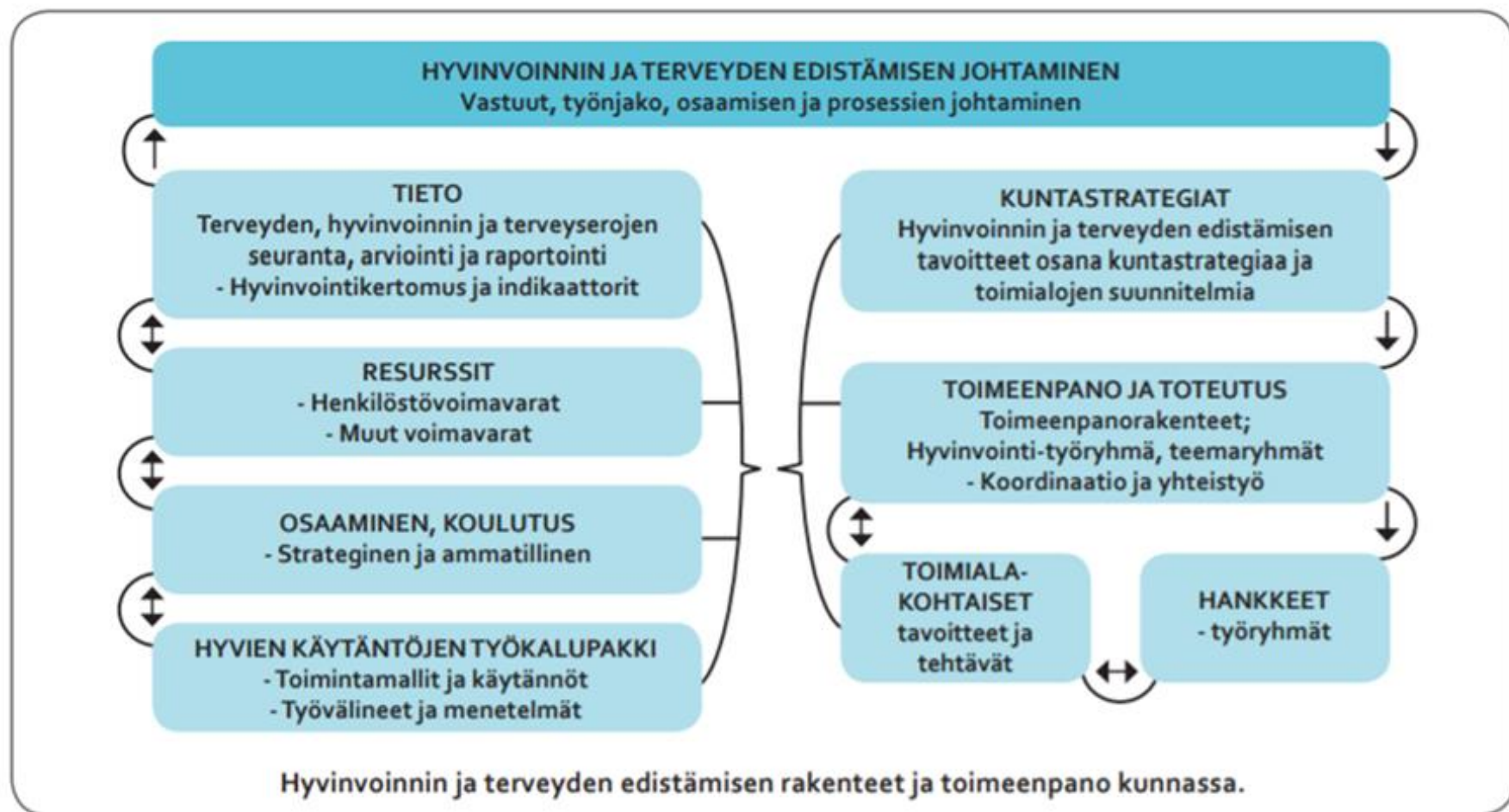
Liikuntaneuvonnan kehittäminen Keski-Suomen kunnissa 13.10.2021

Hyvinvointijohtaminen ja hyvinvointikertomus

- Hyvinvointijohtaminen
 - Kunnat ovat kokonaisvastuussa asukkaidensa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä.
 - Hyvinvointijohtaminen on kunnan strategista johtamista ja valittujen strategioiden toimeenpanoa.
- Hyvinvointikertomus
 - Terveydenhuoltolaki (1326/2010, 12 §).
 - Tarkoituksena ohjata kunnan hyvinvointipolitiikkaa ja toimia strategisen johtamisen työvälineenä.
 - Kuvaa tiiviisti kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä.
 - On eri hallinnonalojen asiantuntijoiden yhdessä laatima raportti.
- Hyvinvointityön onnistunut toimeenpano = hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tulee näkyä kuntien strategisissa asiakirjoissa!

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtamisen malli (THL)

Liikunta hyvinvointikertomuksissa

- Liikuntalaki (390/2015).
- Miten liikunnan edistäminen tulee huomioida hyvinvointikertomuksissa?
 - tärkeää tunnistaa väestöryhmät, jotka hyötyvät eniten liikuntaneuvonnasta ja elintapamuutoksista
 - ympäristöjen tulee kannustaa liikkumiseen
 - liikkumista tulee edistää koko elämänkaarella
 - kansalaiset tulee ottaa mukaan liikuntatoiminnan suunnitteluun
 - liikuntatoiminnan suunnittelun ja toteutumisen tulee olla kaikkia hallinnonaloja koskevaa
- Liikunnan edistämisen TEA-pistemäärä.

Liikunnan edistämisen tilanne kunnissa: TEAviisarin päätulokset

- Liikunta-aktiivisuus on kuvattu yhä useamman kunnan hyvinvointikertomuksissa, 2018: 45% → 2020: 68%.
 - Myös liikuntasuunnitelmat/kehittämissuunnitelmat ovat yleistyneet, 2018: 65% → 2020: 71%.
- Sukupuolten tasa-arvon huomioon ottamisessa kuntien liikunnan edistämässä parantamisen varaa.
 - Kolmanneksessa (38%) on huomioitu sukupuolten tasa-arvon edistäminen.
 - Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta on seurattu sukupuolittain 52% kunnista, ikääntyneiden 25% ja työikäisten 22% kunnista.
- Harjoitusvuorojen maksullisuuden lisääntyminen on taittunut.
 - Koulujen liikuntasalit olivat maksutta lasten ja nuorten seuratoiminnan käytössä, 2018: 63% → 2020: 65%.
- Koulupäivän liikkumismahdollisuudet ovat edelleen yleistyneet.
 - Koulun piha on liikkumiseen innostava lähiliikuntapaikka 85% kouluista.
 - Oppilaita aktivoitu koulumatkaliikuntaan 75% kouluista.
 - Liikuntavälitunteja on järjestetty 71% kouluista.

Arvioitava osa-alue:	2018	2020
Valtakunnalliset liikuntapoliittiset linjaukset ovat alihyödynnettyjä liikunnan edistämisen työkaluina	17%	
Poikkihallinnollinen työ ja liikunnan koordinointi		
- Yksi tai useampi poikkihallinnollinen työryhmä	n. 83%	83%
- Sovittu, mikä hallintokunta koordinoi liikuntaa	93%	90%
Liikunnan ydintietojen esittely luottamushenkilölle		
- Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuuden esittely	51%	61%
- Työikäisten liikunta-aktiivisuuden esittely	32%	33%
- Iäkkäiden liikunta-aktiivisuuden esittely	45%	49%
- Liikuntapaikkojen käytitiedot	67%	68%
- Lasten ja nuorten seuratoimintaan osallistumisen suhteellinen osuus	33%	38%
Liikuntatoimen asiantuntijoiden osallistuminen lautakuntapäätösten vaikutusten ennakoarviointiin (EVA)	31%	43%
Liikuntaolosuhteita kehitetty kunnissa		
- Liikunnan edistäminen otettu yhdeksi lähtökohdaksi kunnan yleissuunnittelussa (yleiskaavat ja osayleiskaavat)	-	68%
- Liikunnan edistämisen vastuuhenkilöt olivat harvoin mukana kaavasuunnittelussa	-	36%
- Kevyen liikenteen väylien määrä (m/asukas)	50m	56m
Liikunta-aktiivisuuden säännöllinen seuranta		
- Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuuden seuranta yleistynyt (seurattu vähintään kahden vuoden välein)	70%	76%
- Työikäisten liikunta-aktiivisuuden seuranta pysynyt samana	41%	41%
- Iäkkäiden liikunta-aktiivisuuden seuranta pysynyt lähes samana	56%	55%
- Liikkumis- ja toimintaesteisten liikunta-aktiivisuutta seurataan kunnissa	-	33%
Asukkaiden vaikutusmahdollisuuksien hyödyntäminen liikuntapalveluiden kehittämisessä vahvistunut (asukas-/asiakaskyselyt)	73%	85%
Liikuntaryhmät ja liikuntaneuvonta		
- Liikkumisryhmiä järjestetty liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille	-	77%
- Liikkumisryhmiä järjestetty opiskelun ulkopuolella oleville nuorille ja työttömille	-	51%
- Liikuntapalvelujen ja sosiaali- ja terveystieteiden yhteinen liikuntaneuvonnan palveluketju	-	58%
Säännöllisesti kokoontuva liikuntaseurojen ja yhdistysten sekä kunnan yhteinen asiantuntijaelin	23%	33%

Päähuomiot edellisestä taulukosta

Arvioitava osa-alue:	2018	2020
Valtakunnallisten liikuntapoliittisten linjausten hyödyntäminen kunnissa	17%	
Liikunnan ydintietojen esittely luottamushenkilölle - Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuuden esittely	51%	61%
Liikuntaneuvonta - Liikuntapalvelujen ja sosiaali- ja terveystieteiden yhteinen liikuntaneuvonnan palveluketju	-	58%
Säännöllisesti kokoontuva liikuntaseurojen ja yhdistysten sekä kunnan yhteinen asiantuntijaelin	23%	33%

- Terveydenedistämisen aktiivisuuden (TEA) mukaan kuntien keskeisimmät vahvuudet: liikunnan edistämisen johtaminen ja osallisuus.

Tulevaisuus

- Liikunnan edistäminen säilyy jatkossakin kunnilla.
 - Yhteistyörakenteet organisoituvat uudelleen kuntien ja hyvinvointialueiden välillä → on hyvä varmistaa, että jo kehitetyt hyvät toimintamallit ja palveluketjut säilytetään.
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021, 6-7§)
 - Kuntien ja hyvinvointialueiden tulee valmistella hyvinvointikertomus ja -suunnitelma vuodesta 2023 eteenpäin.